

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็นลำดับ ตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้เรียนระดับชั้นต้น (ป.4-ป.6) ในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่สังกัดกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลจากกองศาสนศึกษา กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ปรากฏว่ามีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 29 โรงเรียน มีผู้เรียน ซึ่งเป็นประชากรของการวิจัยครั้งนี้รวม 3,585 คน และผู้ปกครองของผู้เรียน จำนวน 3,585 คนเท่ากัน

ตารางที่ 1 แสดงรายชื่อโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ที่เปิดสอนระดับชั้นต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนผู้เรียนระดับชั้นต้น และผู้ปกครองของผู้เรียนที่เป็นประชากรของการวิจัย

รายชื่อโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	จำนวนผู้เรียน ระดับชั้นต้น	จำนวน ผู้ปกครอง
1. โรงเรียนวัดบางเสาธง*	98	98
2. โรงเรียนวัดไชยทิศ*	37	37
3. โรงเรียนวัดบางสะแกใน*	98	98

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายชื่อโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	จำนวนผู้เรียน ระดับชั้นต้น	จำนวน ผู้ปกครอง
4. โรงเรียนวัดดาวดึงษาราม*	72	72
5. โรงเรียนวัดกันตทาราม*	79	79
6. โรงเรียนวัดภาชี*	93	93
7. โรงเรียนวัดอัมพวัน*	87	87
8. โรงเรียนวัดนาคกลาง*	72	72
9. โรงเรียนวัดสันติธรรมาราม*	27	27
10. โรงเรียนวัดพระเชตุพน*	43	43
11. โรงเรียนวัดทองศาลางาม*	98	98
12. โรงเรียนวัดหงส์รัตนาราม*	46	46
13. โรงเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร*	96	96
14. โรงเรียนวัดพร้าวเตี้ย*	17	17
15. โรงเรียนวัดราชคฤห์**	137	137
16. โรงเรียนวัดปฐมบุตริศราราม**	166	166
17. กรมยุทธศึกษาทหารบก**	131	131
18. โรงเรียนวัดราชาธิวาสวิหาร**	102	102
19. โรงเรียนวัดนาคปรก**	140	140
20. โรงเรียนวัดสุวรรณาราม**	105	105
21. โรงเรียนวัดเทพากร**	127	127
22. โรงเรียนวัดพระศรีมหาธาตุ**	162	162
23. โรงเรียนวัดสุทัศน์เทพวราราม**	120	120
24. โรงเรียนวัดประยูรวงศาวาส**	185	185
25. โรงเรียนวัดโสมนัสวิหาร***	218	218
26. โรงเรียนวัดอนงคาราม***	254	254
27. โรงเรียนวัดบุญยประดิษฐ์***	251	251
28. โรงเรียนวัดสุทธาวาส***	215	215

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายชื่อโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	จำนวนผู้เรียน ระดับชั้นต้น	จำนวน ผู้ปกครอง
29. โรงเรียนวัดมหาธาตุ***	309	309
รวม	3,585	3,585

* โรงเรียนขนาดเล็ก

** โรงเรียนขนาดกลาง

*** โรงเรียนขนาดใหญ่

กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีกำหนดดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane อ้างถึงใน บุญธรรม กิจบริดาบวิสุทธิ์ 2527: 63) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียน และผู้ปกครองของผู้เรียน จำนวนอย่างละ 360 คนเท่ากัน

2. แบ่งโรงเรียนทั้งหมด 29 โรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด โดยใช้จำนวนห้องเรียนในระดับชั้นต้นเป็นเกณฑ์ ดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก มีห้องเรียนไม่เกิน 3 ห้อง จำนวน 14 โรงเรียน

โรงเรียนขนาดกลาง มีห้องเรียน 4-5 ห้อง จำนวน 10 โรงเรียน

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีห้องเรียนไม่ต่ำกว่า 6 ห้อง จำนวน 5 โรงเรียน

แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนแบบเป็นสัดส่วน (Proportional

Statified Sample) (บุญธรรม กิจบริดาบวิสุทธิ์ 2527: 71) โดยการเลือกสุ่มในจำนวนที่เป็นปฏิภาคกันกับจำนวนโรงเรียนในแต่ละขนาด คิดเป็นสัดส่วนได้ 3:2:1 ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 โรงเรียน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบง่ายด้วยวิธีจับสลาก ได้โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 3 โรงเรียน ขนาดกลาง 2 โรงเรียน และขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน

ตารางที่ 2 แสดงรายชื่อโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของ โรงเรียน	รายชื่อโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนขนาดเล็ก	1. โรงเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร 2. โรงเรียนวัดทองศาลางาม 3. โรงเรียนวัดนาคกลาง
โรงเรียนขนาดกลาง	4. โรงเรียนวัดพระศรีมหาธาตุ 5. โรงเรียนวัดประยูรวงศาวาส
โรงเรียนขนาดใหญ่	6. โรงเรียนวัดมหาธาตุ

3. สุ่มตัวอย่างผู้เรียนระดับชั้นต้น จำนวน 360 คน โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากโรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 โรงเรียน ในจำนวนที่เท่ากันโรงเรียนละ 60 คน

4. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครอง ได้มาจากผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียนระดับชั้นต้นตามทีสุ่มมาได้จำนวน 360 คนเท่ากันโดยเป็นบิดา หรือมารดาของผู้เรียนเอง ยกเว้นกรณีที่มีเหตุจำเป็นให้ญาติ หรือผู้อื่นซึ่งอยู่ในฐานะผู้ปกครองตอบแบบสอบถามแทนได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ และปลายเปิดเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า เกี่ยวกับระดับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อบทบาททั้ง 5 ด้านของครู ในการปลูกฝังค่านิยมเรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต และความขยันหมั่นเพียร ให้แก่ผู้เรียนระดับชั้นต้นในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 45 ข้อ

การให้คะแนน กำหนดน้ำหนักของคะแนนเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ควรทำเป็นประจำทุกครั้ง	3	คะแนน
ควรทำบ้างเป็นบางครั้ง	2	คะแนน
ไม่ต้องทำ	1	คะแนน

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้เรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า เกี่ยวกับระดับการปฏิบัติจริงตามบทบาททั้ง 5 ด้านของครูในการปลูกฝังค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตและความซื่อสัตย์สุจริต ให้แก่ผู้เรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย์ ตามการรับรู้ของผู้เรียน จำนวน 45 ข้อ

การให้คะแนน กำหนดน้ำหนักของคะแนนเป็น 4 ระดับ คือ

ทำเป็นประจำทุกครั้ง	3	คะแนน
ทำบ้างเป็นบางครั้ง	2	คะแนน
ไม่เคยทำ	1	คะแนน
ไม่เคยเกิดเหตุการณ์ตามที่ถามเลย	0	คะแนน

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. ศึกษาเรื่องค่านิยม และบทบาทของครูในการปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ให้แก่เด็กและเยาวชนจากหนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. สอบถามจากพระภิกษุ ที่เป็นครูในโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย์ เกี่ยวกับบทบาทหรือวิธีการในการปลูกฝังค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต และความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองและผู้เรียน เกี่ยวกับบทบาทของครูในการปลูกฝังค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต และความซื่อสัตย์สุจริต ให้แก่ผู้เรียนระดับชั้นต้น ในโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดบทบาทของครูในการปลูกฝังค่านิยมดังกล่าว ออกเป็น 5 ด้าน ตามแนวคิดของ สุมณ อมรวิวัฒน์ ดังนี้

1. บทบาทในฐานะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ และฝึกการปรับตัว

2. บทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข่าวสารความรู้ และข้อเท็จจริง ด้านจริยธรรม และวัฒนธรรมแก่เด็ก

3. บทบาทในฐานะเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เลียนแบบ
4. บทบาทในฐานะเป็นผู้ป้องกันทางเลื่อม และเป็นผู้ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี
5. บทบาทในฐานะเป็นผู้แก้ไข และปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กที่มีแนวโน้มไปในทางเลื่อมแล้วให้กลับตัวได้ และประพฤติดี

และครอบคลุมเนื้อหาด้านความซื่อสัตย์สุจริตและความขยันหมั่นเพียร ซึ่งกำหนดไว้ในหนังสือแผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

ความซื่อสัตย์สุจริต ได้แก่

1. ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่เห็นแก่ตัว มาโรงเรียนตรงต่อเวลา ไม่ลอกการบ้านเพื่อน ไม่ทุจริต
2. ซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น เช่น ไม่กล่าวเท็จ ยอมรับผิดเมื่อทำผิด
3. ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ เช่น มาตรงเวลา ไม่ทุจริตต่อหน้าที่
4. ซื่อสัตย์ต่อประเทศชาติ เช่น ช่วยรักษาความสงบ ช่วยรักษาสาธารณสมบัติ ไม่ทรยศ ทำลายสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (กรมวิชาการ 2526 :95)

ความขยันหมั่นเพียร ได้แก่

1. เพียรละ คือ ละความชั่วทุกอย่าง
2. เพียรหา คือ หาความรู้ หาทรัพย์
3. เพียรทำ คือ ทำความดี
4. เพียรรักษา คือ รักษาความดี รักษาทรัพย์
5. เพียรระวัง คือ ระมัดระวังมิให้เกิดความบกพร่องและผิดพลาด (กรมวิชาการ 2526 : 102)

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น จำนวน 45 ข้อ ให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา สำนวนภาษาและความเหมาะสมของข้อคำถาม

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้เรียนและผู้ปกครองของผู้เรียนระดับชั้นต้นในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ประชากรจำนวน 20 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายให้เป็นแบบสอบถามจริง เพื่อใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือไปยังฝ่ายศาสนสถานศึกษา กองการศาสนศึกษา กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ
2. ติดต่อขอรับหนังสือจากฝ่ายศาสนสถานศึกษา กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำไปขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปขอความร่วมมือจากครูในโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัยที่สอนระดับชั้นต้น (ป.4-ป.6) เพื่อแจกให้ผู้เรียนตอบจำนวน 360 ฉบับ และให้แต่ละคนนำไปให้ผู้ปกครองตอบอีกคนละ 1 ฉบับ รวม 360 ฉบับเท่ากัน เสร็จแล้วให้นำกลับมาส่งรวบรวมไว้ที่ครู โดยผู้วิจัยไปขอรับคืนด้วยตนเองทั้งหมด ได้แบบสอบถามคืนจากผู้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียนครบจำนวน 360 ฉบับ จากผู้ปกครองจำนวน 348 ฉบับ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้จริงจำนวน 348 คู่ คิดเป็นร้อยละ 96.67

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSSX-Statistical Package for the Social Science x) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละซึ่งคำนวณโดยใช้สูตร ดังนี้

$$P = (X/N) \times 100$$

กำหนดให้ P = ร้อยละ

X = จำนวนประชากรที่ตอบคำถามนั้น

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

(ประกอบ กรรณสูตร 2525: 27-28)

2. วิเคราะห์ระดับการปฏิบัติจริงและระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทด้านต่าง ๆ ของครูตามการรับรู้ของผู้เรียน และตามความคาดหวังของผู้ปกครอง ในการปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ ให้แก่ผู้เรียนระดับชั้นต้นในโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย ในแต่ละบทบาทโดย
  - 2.1 ตรวจสอบให้คะแนนแต่ละข้อคำถามตามน้ำหนักของคะแนนที่กำหนดไว้
  - 2.2 นำคะแนนแต่ละข้อคำถาม มาคำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การคำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ใช้สูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{fx}{N}$$

กำหนดให้ $\bar{X}$ = ค่ามัชฌิมเลขคณิต

$\sum fx$ = ผลรวมของคะแนน

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

(ประกอบ กรรณสูตร 2525: 40-41)

การแปลความหมายของค่ามัชฌิมเลขคณิต ใช้เกณฑ์ดังนี้

2.51-3.00 หมายความว่า ทำมาก

1.51-2.50 หมายความว่า ทำน้อย

1.00-1.50 หมายความว่า ไม่ได้ทำ, ไม่ต้องทำ

การคำนวณหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้สูตร ดังนี้

$$S.D = \sqrt{(N\sum fx^2 - (\sum fx)^2) / N(N-1)}$$

กำหนดให้ S.D = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

fx = ผลรวมของความถี่ที่คูณกับคะแนนแต่ละชุดยกกำลังสอง

$(fx)^2$ = ผลรวมของความถี่ที่คูณกับคะแนนแต่ละชุด (ทั้งหมดยกกำลัง 2)

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

(ประกอบ กรรณสูตร 2525: 67)

ในกรณีที่แบบสอบถามของผู้เรียนบางข้อ เป็นเหตุการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นเลยตามการรับรู้ของผู้เรียนบางคน ทำให้ผู้เรียนไม่อาจตอบได้ว่า ครุมีบทบาทอย่างไรในเหตุการณ์นั้น ๆ ผู้วิจัยได้นำคำตอบลักษณะเช่นนั้น มาคำนวณหาค่าร้อยละ

3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการปฏิบัติจริงและระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทด้านต่าง ๆ ของครูตามการรับรู้ของผู้เรียน และตามความคาดหวังของผู้ปกครอง ในการปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนระดับชั้นต้น ในโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย์ ในแต่ละค่านิยมและแต่ละบทบาท โดยการหาค่า t-test (t-dependent) จากสูตร

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{(N\sum D^2 - (\sum D)^2) / (N-1)}}$$

กำหนดให้

$\sum D$ = ผลรวมของผลต่างของคะแนน

$\sum D^2$ = ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนน

$(\sum D)^2$ = ผลรวมของผลต่างของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N = จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถาม

(ประกอบ กรรณสูตร 2525: 98)